

Benefitting Situation of Secondary School Branch Teachers from Museums in Their Courses and Their Views on the Museum and Historical Place*

Ömer BİNEKÇİ

Ministry of National Education

Galip ÖNER

Erciyes University

ABSTRACT

Parallel to the developments in the world, a number of developments are taking place in museum education in Turkey, as well. One of these developments is the in-service training program called "Museum Education Certificate Program" which has been implemented by the Ministry of National Education for teachers as of 2019. With this program, it is aimed for the teachers to use the historical, cultural places and museums in the provinces where they work effectively and to include them in the education. These trainings are currently available only to limited branch teachers. Considering that museums can be used within the scope of many courses, it is important to reveal the courses that can be used. In this context, the aim of the study is to determine the opinions of secondary school branch teachers about museum, historical place and museum education. In this context, the working group of the study consists of a total of 22 teachers, two each of whom are from all branches (physical education and sports, technology and design, information technologies and software, religious culture and moral knowledge, science, visual arts, mathematics, music, social studies, Turkish, foreign language,) at secondary school level. The data of basic qualitative research from qualitative research approaches were obtained from semi-structured interviews. The data were analyzed with descriptive analysis which is one of the qualitative data analysis techniques. As a result of the research, the participants considered the museums as the place where the historical artifacts were exhibited and the historical place as the structures and artifacts of the past. While only 6 of the participants stated that they benefited from museums within the scope of the course, 17 of them thought that they could benefit from the museums within the scope of the courses. In addition, the participants' awareness of Kayseri's historical sites is limited and it is concluded that the main courses that can be used in museums are Social Studies, Religious Culture and Moral Knowledge and T.R. History of Turkish Revolution and Atatürkism.

Keywords: Museum education, museum, historical place, teacher candidate's views

Type: Research

Article History

Received: 20.10.2019

Accepted: 21.11.2019

Published: 28.11.2019

Corresponding Author:

Ömer BİNEKÇİ

SCREENED BY

 iThenticate®
Professional Plagiarism Prevention

Göbeklitepe Archaeological Site /
Şanlıurfa

Suggested Citation

Binekci, Ö. & Öner, G. (2019). Benefitting situation of secondary school branch teachers from museums in their courses and their views on the museum and historical place, *Journal of International Museum Education*, 1(1), 32-49.

About The Authors

Ömer Binekci teacher, science specialist. He is working as a Social Studies teacher at a secondary school of Kayseri Directorate of National Education. omerbinekci@gmail.com, *Orcid ID:* 0000-0003-0235-4622

Galip Öner is a research assistant at the Department of Social Studies Education at Faculty of Education, Erciyes University in Turkey. He is continuing her Ph.D. in Social Studies Education. He carries out studies in the field of social studies education, outdoor-school education, museum education and geography teaching. galiponer@erciyes.edu.tr, *Orcid ID:* 0000-0001-5683-1127

*This study, presented orally at the VI. International Symposium on History Education in Bolu.

Ortaokul Branş Öğretmenlerinin Derslerinde Müzelerden Yararlanma Durumları ile Müze ve Tarihi Mekâna İlişkin Görüşleri*

Ömer BİNEKÇİ

Millî Eğitim Bakanlığı

Galip ÖNER

Erciyes Üniversitesi

ÖZET

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak Türkiye’de de müze eğitimi konusunda birtakım gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmelerden birisi de Millî Eğitim Bakanlığı’nın 2019 yılı itibariyle öğretmenlere yönelik uygulamaya koyduğu “Müze Eğitimi Sertifika Programı” adlı hizmet içi eğitim programıdır. Bu programla birlikte öğretmenlerin görev yaptıkları illerdeki tarihi, kültürel mekânları ve müzeleri etkin şekilde kullanarak öğretime dâhil etmeleri hedeflenmiştir. Bu eğitimler şu an itibariyle yalnızca sınırlı branş öğretmenlerine yönelik verilmektedir. Müzelerden birçok ders kapsamında yararlanılabileceği düşünüldüğünde yararlanılabilecek derslerin ortaya çıkarılması önem taşımaktadır. Bu kapsamda araştırmanın amacı ortaokul branş öğretmenlerinin müze, tarihi mekân ve müze eğitimine ilişkin düşüncelerini tespit etmektir. Bu kapsamda araştırmanın çalışma grubunu ortaokul düzeyindeki tüm branşlardan (beden eğitimi ve spor, teknoloji ve tasarım, bilişim teknolojileri ve yazılım, din kültürü ve ahlak bilgisi, fen bilimleri, görsel sanatlar, matematik, müzik, sosyal bilgiler, Türkçe, yabancı dil,) 2’şer olmak üzere toplamda 22 öğretmen oluşturmaktadır. Nitel araştırma yaklaşımlarından temel nitel araştırma kullanıldığı bu araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilmiştir. Veriler nitel veri analiz tekniklerinden biri olan betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların müzeleri tarihi eserlerin sergilendiği yer olarak, tarihi mekânı ise geçmişe ait yapı ve eserler olarak gördükleri; katılımcılardan yalnızca 6’sının ders kapsamında müzelerden yararlandığını ifade ederken öte yandan 17’sinin dersleri kapsamında müzelerden yararlanılabileceğini düşündükleri tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların Kayseri’nin tarihi mekânlarına yönelik farkındalıklarının sınırlı, müzelerden yararlanılabilecek başlıca derslerin *Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi* ile *T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük* olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müze eğitimi, müze, tarihi mekan, öğretmen görüşleri

Tür: Araştırma

Makale Geçmişi

Gönderim: 20.10.2019

Kabul: 21.11.2019

Yayınlanma: 28.11.2019

Sorumlu Yazar: Ömer BİNEKÇİ

SCREENED BY

 iThenticate
Professional Plagiarism Prevention

Göbeklitepe Arkeolojik Alanı / Şanlıurfa

Önerilen Atıf

Binekci, Ö. & Öner, G. (2019). Ortaokul branş öğretmenlerinin derslerinde müzelerden yararlanma durumları ile müze ve tarihi mekâna ilişkin görüşleri, *Uluslararası Müze Eğitimi Dergisi*, 1(1), 32-49.

Yazarlar Hakkında

Ömer Binekci öğretmen, bilim uzmanı. Kayseri Millî Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı bir ortaokulda Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak görev yapmaktadır. omerbinekci@gmail.com, *Orcid ID: 0000-0003-0235-4622*

Galip Öner Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı’nda araştırma görevlisidir. Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında doktora yapmaktadır. Sosyal Bilgiler Eğitimi, Okul Dışı Öğretim, Müze Eğitimi ve Coğrafya Öğretimi alanında çalışmalar yürütmektedir. galiponer@erciyes.edu.tr, *Orcid ID: 0000-0001-5683-1127*

*Bu çalışmanın özeti Bolu’da gerçekleştirilen VI. Uluslararası Tarih Eğitimi Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Anatolian lands resemble an open-air museum because of its thousands of years of history and hosting dozens of civilizations. As a matter of fact, ruins such as Şanlıurfa-Göbeklitepe dated to 10,000 BC, Diyarbakır-Çayönü Höyük dated to 9400 BC and Konya-Çatalhöyük dated to 7400 BC prove that it is one of the first and most important settlements of Anatolia. It also bears the legacy of many civilizations such as Hatties, the Hittites, the Ionians, the Urartians, the Phrygians, the Lydians, the Anatolian Principalities, the Seljuk Empire, the Byzantine Empire and the Ottoman Empire. It is important to make effective use of this heritage in all areas. Historical space can be a building, an art structure, a landscape, an archaeological site, or any place where all or some of these elements come together (CRHP, 2006). Ata defines that the historical space is an environment which is composed of daily life spaces (houses, fountains, madrasas, cemeteries, mosques, etc.) which its historical texture is intact. In addition, he defined the place where an event that gave direction to the destiny of a nation took place or the place where the historical person spent his life. Museums that exhibit works of portable material and spiritual values are also called historical places. (Öner, 2015). According to Çulha Özbaş (2015: 206), what makes a field historical or gives us historical importance is that it has a strong story to tell us. According to Öztürk (2014: 111), spaces of historically special importance have an important place in understanding and imagining history. In this respect, it can be said that museums have hundreds of stories with objects they want to tell their visitors. Especially in the prehistoric times, these works, which were used in periods where there is not enough historical information, have strong stories to tell us. For this reason, it can be said that museums are located in the historical space.

With the 21st century, the understanding of classical museums in which archeological and ethnographic artifacts are exhibited has gone beyond. Today, it is possible to come across museums that serve in a wide range of fields such as science, technology, nature, industry, military, individual, aircraft, watercraft, land vehicles, toys and the like or focus on any object (stamp, bağlama, toys, wax, typewriter, meerschaum, etc.). The increase of museum types and varieties has increased the possibility of benefiting from museums during the education and training process. In the recent past, only historical places, which were considered together with certain branches such as history, archeology, art history, geography and social studies, are now in areas such as mathematics, theology, engineering, science, fine arts, health sciences, have become an important learning and teaching environment that can be used in many courses at different levels. Historical spaces can easily be transformed into a learning environment for each discipline if the right space is determined regardless of the subject. For this, firstly, teachers should have a good subject area knowledge and then a good professional field knowledge. Subject area knowledge allows you to distinguish which spaces can be used for which subject. It also allows you to reinforce that space with the relevant topic and use it as an effective educational environment

Professional field knowledge is important because you will need knowledge and skills related to teaching to move that space beyond a classroom environment. In addition, professional field knowledge allows you to know the benefits of the study tours in historical places. However, deficiencies in these areas can be tried to be solved by a good preparation and planning before the historical site investigations. Within this scope, the Ministry of National Education has implemented an in-service training program called 1 Museum Education Certificate Program for teachers as of 2019. In two years, it has planned to provide museum education to 15 thousand teachers. Thus, the aim of teachers to use the historical, cultural places and museums in the provinces where they work effectively in education and training activities. However, at the present stage, this training is given only to teachers in certain branches. In this context, the aim of the

research is to reveal the opinions of the teachers in different branches of secondary school on museum, historical space and museum education.

Method

In the study, the basic qualitative research, which is described by Merriam (2013) as one of the qualitative research methods, was used. Merriam defines qualitative research as trying to understand how people comprehend their own lives and experiences. In this direction, the basic qualitative research method was preferred as it was aimed to determine the opinions of secondary school branch teachers about museums and historical places and their experiences and thoughts about museum education in the context of their own courses. The working group of the study consists of secondary school teachers working in public schools in Kayseri. At the secondary school level, total 22 participants, 6 of which were women, 16 of which were men, from 11 different branches were included in the study. Although the occupational experience of the participants varied from one year to 26 years, the average occupational experience of the participants was 9.3 years. A semi-structured interview form consisting of 10 questions was used to collect the data of the study. The interview form was prepared by the researchers after the literature review and presented to the expert opinion and piloted with two teachers. Interviews were recorded with audio recording. Then, the interviews were analyzed by transferring to word environment. Descriptive analysis, one of the qualitative data analysis techniques, was used in the analysis.

Discussion, Conclusion and Suggestions

The results of this study conducted in order to determine the opinions of 22 participants from 11 different branches at the secondary school level regarding museum, historical place and museum education are given below based on the literature.

As a result of the research, the participants defined the museum as a place where historical monuments are exhibited and the past is transferred to the present day; the historical space is defined as the structure, artifact, past or history where the past is exhibited, described, or places where people lived in the past. According to the definition of the International Council of Museums (ICOM), museum is defined as a non-profit permanent organization (ICOM, 2007) in the service of society and its development, open to the public, collecting, preserving, researching, communicating and exhibiting the concrete and abstract heritage of humanity and those around it for the purpose of education, work and pleasure (ICOM, 2007).

Although the museum has many functions, the emphasis on exhibiting functions shows that the knowledge of the museum is at a basic level. It was determined that the historical places were identified with the historical structures and works by the participants. As a matter of fact, when the historical place of the participants is mentioned, the fact that the ruins (ancient city), then the castle, mosque, historical mansion, palace, madrasah, inn / caravanserai come to mind. Öner (2015), in his study with social studies teachers, found that the participants' perceptions of historical places were mosques, museums, caravanserais, historical sites and ancient cities and palaces.

It was determined that the awareness of the participants about the museums and historical places in Kayseri and the city where they work was limited to Gevher Nesibe Darüşşifa (Seljuk Civilization Museum), Kayseri Castle, Hunat Mosque, Kültepe Kaniş Karum, National Struggle Museum, Archeology Museum, Atatürk House and Ethnography Museum (Gügüpoğlu Mansion) in Kayseri center. The fact that the participants did not express or underestimated many historical buildings in the central district as well as the works in other districts shows that their awareness about museums and historical places in Kayseri is not sufficient.

In the study, 17 out of 22 participants stated that they had not conducted any courses in the museum before, but only 5 of them did. While the participants stated that they did not carry out training in the museum, 17 participants also thought that the museum could provide training in the context of their own courses. In this context, it was determined that although the participants did not carry out training in the museum before, they thought that the training could be carried out in the museum. In the research, the Social Studies teacher stated that two participants used their courses and two IT and Software teachers could not benefit from museums. Social Studies teachers' use of museums and historical places in their courses can be related to course content and interests. As a matter of fact, Dinç, Erdil and Keçe (2011) found that the students with the highest level of interest in historical and cultural works were the students of the Department of History and Social Studies in their study with university students.

Social Studies is one of the main courses that the participants think can be educated in the museum. In addition to the Social Studies course, the participants were informed about Religious Culture and Ethics, T.R. History of Turkish Revolution and Atatürkism, Science, Visual Arts and Turkish courses were found to be useful in museums. It can be said that they relate the Social Studies and T.R. History of Revolution and Atatürkism courses to museums and historical places in the context of the subject, and they relate Religious Culture and Moral Knowledge course to the structure (mosque, etc.). In their study, Güleç and Alkış (2003) stated that while explaining the reasons for teachers to teach in museums, these trips were carried out when it was more about unit issues. Therefore, as some participants stated in the research, it should be related to the course subject for museum visits. It was determined that the Mausoleum and the Topkapı Palace Museum, Hagia Sophia Museum, Çanakkale Martyrs' Gallipoli Peninsula came first among the museums and historical places that the teachers in the study thought should be visited by the students. Avcı and Öner (2015), in their study with Social Studies teachers, concluded that the historical space that the students wanted to see was the Çanakkale Martyrdom and Gallipoli Peninsula.

GİRİŞ

Anadolu toprakları sahip olduğu binlerce yıllık geçmişi, onlarca uygarlığa ev sahipliği yapması nedeniyle bir açık hava müzesini andırmaktadır. Nitekim M.Ö. 10.000 yılına tarihlenen Şanlıurfa-Göbeklitepe, M.Ö. 9400 yılına tarihlenen Diyarbakır-Çayönü Höyüğü, M.Ö. 7400 yılına tarihlenen Konya-Çatalhöyük gibi ören yerleri Anadolu'nun ilk ve en önemli yerleşim yerlerinden biri olduğunu kanıtlar niteliktedir. Ayrıca Anadolu yarımadasını yurt edinmiş Hattiler, Hititler, İyonlar, Urartular, Frigyalılar, Lidyalılar, Anadolu Beylikleri, Selçuklu Devleti, Bizans Devleti ve Osmanlı İmparatorluğu gibi birçok uygarlığın da mirasını taşımaktadır. Bu mirastan her alanda etkili şekilde yararlanılması önem taşımaktadır. Tarihi mekân, bir bina, bir sanat yapısı, bir peyzaj, bir arkeolojik alan veya bu unsurların tümünün ya da bir kısmının bir araya geldiği herhangi bir yer olabilir (CRHP, 2006). Ata (2002) ise tarihi mekânı, "*Tarihî dokusu bozulmamış, günlük hayat mekânlarıyla (ev, çeşme, medrese, kabristan, cami gibi) oluşan bir çevredir. Bunun yanı sıra, bir milletin kaderine yön vermiş bir olayın geçtiği yer ya da tarihî şahsiyetin ömrünü geçirdiği yer*" olarak tanımlamıştır. Taşınabilir maddi ve manevi değerlere sahip eserlerin sergilendiği müzeler de birer tarihi mekân olarak adlandırılır (Öner, 2015). Çulha Özbaş'a (2015: 206) göre bir alanı tarihselleştiren veya ona tarihsel bir önem vermemize sebep olan şey, o alanın bize söyleyecek güçlü bir hikâyesinin olmasıdır. Öztürk'e (2014: 111) göre tarihsel açıdan özel bir öneme sahip mekânlar tarihi anlama ve hayal etmede önemli bir yere sahiptir. Bu açıdan müzelerin sahip olduğu nesnelere ziyaretçilerine anlatmak istediği yüzlerce hikâyesinin olduğu söylenebilir. Özellikle de tarih öncesi çağlarda yeterince tarihsel bilgiye sahip olunmayan dönemlerde kullanılmış bu eserlerin bizlere anlatacak güçlü hikâyeleri bulunmaktadır. Bu nedenle müzeler de tarihi mekân içerisinde yer aldığı söylenebilir. Uluslararası Müzeler Konseyi'nin (ICOM) tanımına göre müze, "*toplumun ve gelişiminin hizmetinde eğitim, inceleme ve eğlenme amaçlarıyla insanlığın ve çevresinin maddi ve manevi değerlerini elde eden, koruyan, araştıran, haber veren ve sergileyen kamuya açık kâr amacı gütmeyen kalıcı bir kuruluştur*" (ICOM, 2007). Müzeler uzunca bir süre yalnızca değerli eserlerin toplanıp korunduğu ve sergilendiği yerler olarak görülmüştür. Nitekim Özmen (2018) Avrupa'da müzeciliğin üç önemli süreç geçirdiğini şu şekilde belirtmiştir: "*Rönesans'a kadar devam eden koleksiyonerlik süreci; Rönesans'tan 19. yüzyıla dek devam eden kurumsallaşma süreci; günümüzde halen devam etmekte olan eğitim kurumu olma sürecidir*". Bugün ise müzeler, ziyaretçileriyle iletişime geçen, farklı yaş gruplarına eğitim veren, bireysel gelişime katkı sağlayan, toplumsal barışı ve kalkınmayı destekleyen dinamik ve sıra dışı bir kurum özelliği kazanmıştır (Karadeniz ve Okvuran, 2014).

Müzelerden eğitim amaçlı yararlanılmaya 18. yüzyılın sonlarına doğru başlanılmış olsa da müzelerin eğitimsel amaçlarının resmîyet kazandırılması 19. yüzyılda, günümüz anlamında müze eğitimine ise 20. yüzyılda ulaşılmıştır (Hooper-Greenhill, 1999). 21. yüzyıl ile birlikte ise arkeolojik ve etnografik eserlerin sergilendiği klasik müze anlayışının ötesine geçilmiştir. Günümüzde bilim, teknoloji, doğa, sanayi, askeri, şahıs, hava taşıtları, deniz taşıtları, kara taşıtları, oyuncak vb. gibi çok çeşitli alanlarda hizmet veren veya herhangi bir nesne (pul, bağlama, oyuncak, balmumu, daktilo, lületaşı vb.) üzerine odaklanan müzeler ile karşılaşmak mümkündür. Müze tür ve çeşitlerinin artması eğitim-öğretim sürecinde müzelerden yararlanılma olanağını artırmıştır. Yakın geçmişte sadece tarih, arkeoloji, sanat tarihi, coğrafya, sosyal bilgiler gibi belli branşlarla birlikte düşünülen tarihi mekânlar, günümüzde artık matematik, ilahiyat, mühendislik, fen bilimleri, güzel sanatlar, sağlık bilimleri gibi alanlarda farklı düzeylerdeki birçok ders kapsamında yararlanılabilecek önemli bir öğrenme ve öğretim ortamı haline gelmiştir. Tarihi mekânlar, konu ne olursa olsun doğru mekân belirlendiği takdirde her disiplin için birer öğrenme ortamına kolaylıkla dönüştürülebilir. Bunun için öncelikle öğretmenlerin iyi bir konu alan bilgisine, daha sonra ise iyi bir mesleki alan bilgisine sahip olması gerekir. İyi bir konu alan bilgisi hangi mekânların hangi konu kapsamında kullanılabileceğini ayırt etmenizi sağlar. Ayrıca o mekânı ilgili konuyla pekiştirmenizi ve etkili bir eğitim-öğretim ortamı olarak kullanmanızı sağlar. Mesleki alan bilgisi önemlidir çünkü o mekânı bir sınıf ortamının ötesine taşımak için öğretmenlik ile ilgili bilgi ve becerilere ihtiyacınız olacaktır. Ayrıca mesleki alan bilgisi tarihi mekânlarda yapacağınız inceleme gezilerinin öğrencilere sağlayacağı yararları

da bilmenizi sağlar. Ancak bu alanlardaki eksiklikler tarihi mekân incelemeleri öncesinde yapılan iyi bir ön hazırlık ve planlama ile giderilmeye çalışılabilir. Bu kapsamda ise Millî Eğitim Bakanlığı 2019 yılı itibariyle öğretmenlere yönelik “Müze Eğitimi Sertifika Programı” adlı hizmet içi eğitim programını uygulamaya koymuş, iki yıl içerisinde başta tarih, coğrafya ve sosyal bilgiler olmak üzere farklı branşlardan 15 bin öğretmene müze eğitimi vermeyi planlamıştır. Böylelikle öğretmenlerin görev yaptıkları illerdeki tarihi, kültürel mekânları ve müzeleri eğitim ve öğretim faaliyetlerinde etkili şekilde kullanılmasını hedeflemiştir. Günümüzde müze türlerinin ve içeriklerinin çeşitlenmesi, sayılarının artması gibi gelişmelere rağmen müzelerden yalnızca belli başlı dersler çerçevesinde yararlanılması kabul edilemez bir durumdur. Bu bağlamda araştırmanın amacı ortaokul düzeyinde tüm branşlardaki öğretmenlerin müze, tarihi mekân ve müze eğitimine ilişkin düşüncelerini ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada Merriam’ın (2013) nitel araştırma yöntemlerinden biri olarak ifade ettiği temel nitel araştırma kullanılmıştır. Merriam temel nitel araştırmada insanların kendi yaşamlarını ve deneyimlerini nasıl kavradıklarını anlamaya çalışmak olarak tanımlamaktadır. Bu doğrultuda araştırmada ortaokul branş öğretmenlerinin müze ve tarihi mekanlara ilişkin görüşleri ile kendi dersleri bağlamında müze eğitimine ilişkin deneyim ve düşüncelerinin tespit edilmesi amaçlandığından temel nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Kayseri ilinin merkez (Melikgazi, Kocasinan) ve diğer (Sarıoğlan ve Tomarza) ilçelerindeki devlet okullarında görev yapan ortaokul öğretmenleri oluşturmuştur. Çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir durum örneklemesi kullanılmış, gönüllü katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ilişkin branş, mesleki deneyim, cinsiyet, görev yapılan ilçeler ve müze kart sahip olma durumları Tablo 1’de, katılımcıların en son ziyaret ettikleri müze / tarihi mekân ile ziyaret tarihleri Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 1.

Çalışma grubuna ilişkin bilgiler

Katılımcılar	Mesleki Deneyim	Cinsiyet	Görev Yeri	Müze Kart
Fen Bilimleri - 1	6	Erkek	Sarıoğlan	Var
Fen Bilimleri - 2	8	Erkek	Melikgazi	Yok
Matematik - 1	5	Kadın	Sarıoğlan	Yok
Matematik - 2	5	Erkek	Sarıoğlan	Yok
Türkçe -1	9	Erkek	Sarıoğlan	Var
Türkçe -2	8	Kadın	Sarıoğlan	Yok
İngilizce -1	7	Kadın	Sarıoğlan	Var
İngilizce -2	9	Erkek	Sarıoğlan	Var
Teknoloji ve Tasarım-1	9	Kadın	Sarıoğlan	Yok
Teknoloji ve Tasarım-2	26	Erkek	Melikgazi	Var
Din Kült. ve Ahlak Bil.- 1	6	Erkek	Sarıoğlan	Var
Din Kült. ve Ahlak Bil.- 2	5	Erkek	Sarıoğlan	Var
Bilişim Tekn. ve Yazılım-1	5	Kadın	Sarıoğlan	Var
Bilişim Tekn. ve Yazılım-2	22	Erkek	Melikgazi	Yok
Müzik -1	4	Erkek	Kocasinan	Yok
Müzik -2	11	Kadın	Melikgazi	Var
Görsel Sanatlar-1	1	Erkek	Sarıoğlan	Yok
Görsel Sanatlar-2	8	Erkek	Kocasinan	Yok

Beden Eğitimi ve Spor - 1	5	Erkek	Tomarza	Var
Beden Eğitimi ve Spor - 2	8	Erkek	Kocasinan	Var
Sosyal Bilgiler-1	5	Erkek	Sarıoğlan	Var
Sosyal Bilgiler-2	19	Erkek	Melikgazi	Var
Toplam	Ort: 9,3 yıl	K: 6 + E: 1		

Tablo 1’de belirtildiği üzere araştırmada ortaokul düzeyinde 11 farklı branştan 6’sı Kadın, 16’sı Erkek toplamda 22 katılımcı yer almıştır. Katılımcıların mesleki deneyimleri bir yıldan 26 yıla kadar çeşitlilik göstermekle birlikte katılımcıların mesleki deneyim ortalaması 9.3 yıldır. Katılımcıların 13’ü Müze Kart’a sahip iken 9’unun ise sahip olmadığı görölmektedir. Tablo 2’de ise katılımcıların en son ziyaret ettikleri müze ve ziyaret tarihlerine yer verilmiştir.

Tablo 2.

Katılımcıların en son ziyaret ettikleri müze / tarihi mekân ve ziyaret tarihleri

Katılımcılar	Müze / Tarihi Mekân	Tarih
Fen Bilimleri-1	Selçuklu Müzesi	2019
Fen Bilimleri-2	şehzadeler Müzesi	2019
Matematik-1	Göreme Açık Hava Müzesi	2019
Matematik-2	Göreme Açık Hava Müzesi	2017
Türkçe-1	Topkapı Sarayı	2017
Türkçe-2	Gaziantep Arkeoloji Müzesi	2019
İngilizce-1	Ayasofya Müzesi	2019
İngilizce-2	Zeugma Müzesi	2016
Teknoloji ve Tasarım-1	Manastır Askeri İdadisi	2019
Teknoloji ve Tasarım-2	Cennet Cehennem Ören Yeri	2019
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi-1	şanlıurfa Etnografya Müzesi	2019
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi-2	Hierapolis Antik Kenti	2016
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım-1	Efes Antik Kenti	2019
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım-2	Sümela Manastırı	2019
Müzik-1	Kelebekler Vadisi Müzesi	2019
Müzik-2	Antalya Arkeoloji Müzesi	2019
Görsel Sanatlar-1	Çanakkale Arkeoloji Müzesi	2019
Görsel Sanatlar-2	Aspendos Tiyatrosu	2019
Beden Eğitimi ve Spor-1	Göreme Açık Hava Müzesi	2018
Beden Eğitimi ve Spor-2	Göreme Açık Hava Müzesi	2018
Sosyal Bilgiler-1	Kayseri Milli Mücadele Müzesi	2018
Sosyal Bilgiler-2	Ihlara Vadisi Müzesi	2018

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin önemli bir kısmının müzeleri son iki yıl içinde ziyaret ettikleri; ziyaret edilen yerler dikkate alındığında ise Göreme Açık Hava Müzesi en fazla ziyaret edilen yer olduğu görölmektedir. Göreme’nin Kayseri’ye yakın olması bu durumda etkili olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin gittikleri müzeler genellikle ülke sınırları içinde olmakla beraber sadece bir öğretmenin (Teknoloji ve Tasarım-1) son ziyaret ettiği tarihi mekân yurt dışındadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verilerin toplanmasında 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Görüşme formu alanyazın taraması sonrasında araştırmacılar tarafından hazırlanmış, uzman görüşüne sunulurken iki öğretmen ile pilot uygulaması gerçekeştirilmiştir. Görüşmeler ses kaydı ile kayıt altına alınmıştır. Daha sonra görüşmeler yazıya dökölerek bir veri dokümanı oluşturulmuştur. Verilerin çözümlenmesinde nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Yıldırım ve şimşek’e (2011) göre betimsel analiz veri toplama araçlarından elde edilen verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenmesi, yorumlanması ve doğrudan alıntılarla okuyucuya sunulmasıdır.

Betimsel analiz için temalar araştırma sorularından oluşturulmuş, kodlar ise her iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı yapılmış ve son olarak karşılaştırılarak nihai kodlara yer verilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular “Müze ve Tarihi Mekânlara İlişkin Bulgular” ve “Müze Eğitimine İlişkin Bulgular” olmak üzere iki başlık altında yer verilmiştir.

Müze ve Tarihi Mekânlara İlişkin Bulgular

Bu başlık altında katılımcıların müze tanımına Tablo 3’te, tarihi mekân tanımına Tablo 4’te, tarihi mekân algısına Tablo 5’te, Kayseri ili ve çevresindeki müze ve tarihi mekânlara ilişkin farkındalıklarına Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 3’te katılımcılara yöneltilen “Size göre müze nedir?” sorusundan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3.

Katılımcıların müze tanımına ilişkin bulgular

Müze Tanımı	f	%
Tarihi eserlerin sergilendiği yer	16	50
Geçmişin günümüze aktarıldığı mekânlar	6	19
Tarih / Geçmiş	4	13
Tarihi eser / kalıntı	3	9
Kültür merkezi	2	6
Tarihi merakın giderildiği yer	1	3
Toplam	32	100

Tablo 3’e göre katılımcılar müzeleri daha çok müzeyi tarihi eserlerin sergilendiği yer olarak belirttikleri görülmektedir. Bazı katılımcılara göre müze, geçmişin günümüze aktarıldığı yerler olarak, bazıları ise tarih ve geçmiş bağlamında müzeyi tanımladıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Teknoloji ve Tasarım-1’e göre müze “geçmiş zamanlardaki kalıntıların, bulunan eserlerin ya da kişilerin anılarının sergilendiği yer”; benzer şekilde Görsel Sanatlar-1’de “Devrine damga vurmuş ve kendinden sonraki zamana yol açan tarihi değer taşıyan eserlerin bulunduğu yer.” olarak tanımlamıştır. Sosyal Bilgiler-2 ise müzeyi “Uygurluk tarihine ait her türlü objenin ya da araştırmaların gelecek kuşaklara aktarıldığı yer” olarak ifade ederken Bilişim Teknolojileri ve Yazılım-2 ise kısaca “Müze geçmiş, tarihtir.” diye tanımlamıştır. Katılımcıların müze tanımlarından hareketle müzeye ilişkin bilgilerinin temel düzeyde olduğu, daha çok sergileme işlevine atıf yaptıkları görülmektedir.

Tablo 4’te ise “Size göre tarihi mekân nedir?” sorusundan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.

Katılımcıların tarihi mekân tanımlarına ilişkin bulgular

Tarihi Mekân Tanımı	f	%
Geçmişe ait yapı ve eserler	12	48
Geçmişin / tarihin sergilendiği ve anlatıldığı yerler	6	28
Geçmişte insanların yaşadığı yerler	5	24
Geçmişten kalan her şey	2	8
Toplam	25	100

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların tarihi mekânı %48 ile geçmişe ait yapı ve eserler, %28 ile geçmişin / tarihin sergilendiği ve anlatıldığı yer, %24 ile de geçmişte insanların yaşadığı yer olarak tanımladıkları

görülmektedir. Bu konuda Fen Bilimleri-1 “Tarihi mekân geçmişte yapılmış ve günümüze kadar gelmiş yapılar daha çok saraylar, hastaneler, imarethaneler, kervansaraylardır.” şeklinde, Teknoloji ve Tasarım-2 ise “En az yüz yıl öncesinden kalmış kıymetli, yapanların meşhur olduğu ya da olmadığı estetik açısından kıymetli günümüze kadar gelmiş mekânlara tarihi mekân denilir.” şeklinde tanımlamıştır. Yabancı Dil-2 tarihi mekânı “tarihi eserlerin yoğunluklu olduğu yer.” olarak, Beden Eğitimi ve Spor-1 de “Geçmişteki insanların ibadetlerini, sosyal yaşantılarını ifa ettikleri alanlar.” olarak ifade etmiştir.

Katılımcıların tarihi mekân denilince akla ilk gelen unsurlara ilişkin bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5.

Katılımcıların tarihi mekân algıları

Tarihi Mekân Algıları	f	%
Tarihi Yerleşim Alanları		
Ören Yeri / Antik Kent	12	20
Tarihi Yapılar		
Kale	7	11
Cami	6	10
Tarihi Konak	4	6
Saray	4	6
Medrese	3	5
Han / Kervansaray	3	5
Darüşşifa	2	3
Kümbet	2	3
Çeşme	2	3
Köprü	2	3
Hamam	2	3
Bedesten	1	2
Tapınak	1	2
Tiyatro	1	2
İmarethane	1	2
Kilise	1	2
Küllüye	1	2
Sunak	1	2
Müzeler		
Müze	3	5
Sanat Eserleri		
Tabletler	1	2
Freskler	1	2
Toplam	61	101\100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tarihi mekân algılarında ören yeri, kale, cami, tarihi konak, saray, medrese, han ve müzelerin belirgin olarak yer aldığı görülmektedir. Bulgulardan hareketle katılımcıların tarihi mekânları tarihi yerleşim alanları ve tarihi yapılarla özdeşleştirdikleri söylenebilir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi-1 bu konuda “Tarihi mekân geçmiş dönemlerde yaşanmış olayların yeridir. Örneğin Göbekli Tepe, Topkapı Sarayı ve Yere Batan Sarnıcı tarihi mekânları aklıma gelmektedir.” demiştir.

Katılımcıların görev yaptıkları Kayseri ilindeki müze ve tarihi mekânlara yönelik farkındalıklarına ilişkin bulgular Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6.

Katılımcıların Kayseri’de ki müze ve tarihi mekânlara yönelik farkındalıkları

Kayseri’deki Tarihi Mekânlar	Farkındalık Durumları		Ziyaret Etme Durumları	
	f	%	f	%
Gevher Nesibe Darüşşifası / Selçuklu Uygarlığı Müzesi	15	11	15	12
Kayseri Kalesi	15	11	10	8
Hunat Camii	11	8	8	7
Kültepe Kaniş Karum	10	7	6	5
Millî Mücadele Müzesi	9	6	8	7
Arkeoloji Müzesi	8	6	8	7
Atatürk Evi	7	5	7	6
Etnografya Müzesi (Güpgüpoğlu Konağı)	7	5	7	6
Cami-i Kebir (Ulu Camii)	6	4	6	5
Kurşunlu Camii	6	4	6	5
Hunat Medresesi	2	1	2	2
Hunat Hamamı	1	1	1	1
Hunat Türbesi	1	1	1	1
Sahabiye Medresesi	3	2	3	2
Döner Kümbet (Şah Cihan Hatun)	5	4	4	3
Mimar Sinan Evi	5	4	3	2
Yaman Dede Camii	4	3	4	3
Çifte Kümbet	4	3	3	2
Hacı Kılıç Camii	3	2	3	2
Osmanlı Sokağı	3	2	3	2
Ağırnas Yer Altı Şehri	2	1	2	2
Lale Camii	2	1	2	2
Sultan Hanı	2	1	2	2
Ahi Evran Esnaf ve Zanaatkarlar Müzesi	1	1	1	1
Gülük Camii	1	1	1	1
Han Camii	1	1	1	1
Kapalı Çarşı	1	1	1	1
Kayseri Meydanı	1	1	1	1
Roma Mezarı	1	1	1	1
Saat Kulesi	1	1	1	1
Seyid Burhanettin Türbesi	1	1	1	1
Toplam	139	101\100	122	102\100

Tablo 6’da katılımcıların Kayseri ve çevresindeki tarihi mekânlara yönelik farkındalıklarının daha çok Gevher Nesibe Darüşşifası / Selçuklu Uygarlığı Müzesi, Kayseri Kalesi, Hunat Camii, Kültepe Kaniş Karum, Millî Mücadele Müzesi, Arkeoloji Müzesi, Atatürk Evi ve Etnografya Müzesi (Güpgüpoğlu Konağı) ile sınırlı olduğu görülmektedir. Katılımcı görüşlerinde belirtilen müze ve tarihi mekânların tamamına yakınının (Kültepe Kaniş Karum ve Sultan Hanı hariç) Kayseri merkez ilçelerinde yer aldığı görülmektedir. Katılımcıların Hitit Fraktin Anıtı (Develi), Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Kervansarayı (İncesu), Soğanlı Ören Yeri (Yeşilhisar), Gereme Harabeleri (Develi), Karatay Kervansarayı (Bünyan), Şahruh Köprüsü (Sarıoğlan), Melikgazi Kalesi (Pınarbaşı), Melikgazi Türbesi (Pınarbaşı), Erdemli Harabeleri (Yeşilhisar) gibi diğer ilçelerindeki yapıtların yanı sıra merkez ilçede yer alan birçok tarihi yapıyı da ifade etmemiş ya da az ifade etmiş olması Kayseri’deki müze ve tarihi mekânlara yönelik farkındalıklarının üst düzeylerde olmadığını göstermektedir.

Müze Eğitimine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında katılımcıların kendi dersleri kapsamında müzede eğitim gerçekleştirme durumları yönelik bulgulara Tablo 7’de, kendi dersleri kapsamında müzede eğitim gerçekleştirebilme durumuna ilişkin bulgulara Tablo 8’de, ortaokul düzeyinde müzede eğitimin hangi dersler kapsamında yapılabileceğine ilişkin bulgulara Tablo 9 ve 10’da, öğrencilerin mutlaka ziyaret etmesi gerektiğini

düşündükleri müze / tarihi mekânlara ilişkin bulgular ise Tablo 11 ve 12’de yer verilmiştir. Aşağıda katılımcılara yöneltilen “*Daha önce dersiniz kapsamında müzelerde eğitim-öğretim faaliyeti gerçekleştirdiniz mi?*” sorusundan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 7.

Katılımcıların kendi dersleri kapsamında müzede eğitim gerçekleştirme durumları

Katılımcılar	n	
	Evet	Hayır
Beden Eğitimi ve Spor – 1	-	1
Beden Eğitimi ve Spor – 2	-	1
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım -1	-	1
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım -2	-	1
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi-1	1	-
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi-2	-	1
Fen Bilimleri-1	1	-
Fen Bilimleri-2	-	1
Görsel Sanatlar-1	-	1
Görsel Sanatlar-2	-	1
İngilizce-1	-	1
İngilizce-2	-	1
Matematik- 1	-	1
Matematik- 2	-	1
Müzik-1	-	1
Müzik-2	-	1
Sosyal Bilgiler-1	1	-
Sosyal Bilgiler-2	1	-
Teknoloji ve Tasarım-1	-	1
Teknoloji ve Tasarım-2	1	-
Türkçe -1	-	1
Türkçe -2	-	1
Toplam	5	17

Tablo 7’de araştırmaya katılan öğretmenlerin %23’ü kendi dersleri kapsamında müzede ders gerçekleştirdiğini ifade ederken, %77’sinin ise gerçekleştirmediği görülmektedir. Bilişim Teknolojileri ve Yazılım-1 konu hakkında “*Müzelerde eğitim öğretim gerçekleştirmedim. Öyle bir konu yok. Teknoloji yeni gelişen alan olduğu için müzeden fazla yararlanma imkânımız yok.*”; Bilişim Teknolojileri ve Yazılım-2 ise “*Müzelerde eğitim yapmadık. Bizim branşımızda internet çok etkili olduğundan biz internette bütün bilgilere ulaşabiliyoruz.*” demiştir. Müzede ders gerçekleştirdiğini ifade eden Teknoloji ve Tasarım-2 ise,

“Müzelere eğitim öğretim faaliyeti gerçekleştirdik. Bizim dersimizin önceki ismi iş eğitimi dersi idi. Bu derste müze diye konu vardı. Gezilecek yerler hatta camilerimiz konuları vardı. Ama 2006 yılında yönetmelik değişti. Bu yüzden 2006 yılı öncesinde müze eğitimi varken bu yıldan sonra müze eğitimi ile ilgili etkinliklerimiz yoktur.” demiştir.

Müzede eğitim gerçekleştiren bir diğer katılımcı olan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi-1 ise “*Müzede eğitim açısından küçük çapta bir şey yapmışım. Şanlıurfa’da tarihi bir camiyi ziyaret ettik. Tarihi mekân olarak düşünürsek.*” demiştir.

Tablo 8.

Katılımcıların kendi dersleri kapsamında müzede eğitim gerçekleştirebilme durumuna ilişkin bulgular

Katılımcılar	n	
	Evet	Hayır
Fen Bilimleri-1	1	-
Fen Bilimleri-2	1	-
Matematik - 1	1	-
Matematik - 2	-	1
Türkçe -1	1	-
Türkçe -2	-	1
İngilizce -1	-	1
İngilizce -2	1	-
Teknoloji ve Tasarım-1	1	-
Teknoloji ve Tasarım-2	1	-
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi-1	1	-
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi-2	1	-
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım-1	-	1
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım-2	-	1
Müzik-1	1	-
Müzik-2	1	-
Görsel Sanatlar-1	1	-
Görsel Sanatlar-2	1	-
Beden Eğitimi ve Spor-1	1	-
Beden Eğitimi ve Spor-2	1	-
Sosyal Bilgiler-1	1	-
Sosyal Bilgiler-2	1	-
Toplam	17	5

Tablo 8’de gösterildiği üzere katılımcıların %77’si dersleri kapsamında müzede eğitim yapılabileceğini düşündüklerini ifade ederken %23’ünün ise dersleri kapsamında müzelerden yararlanılamayacağını düşündükleri görülmektedir. Fen bilimleri dersinde müzelerden yararlanılabileceğini düşünen Fen Bilimleri-1 konu hakkında *“Fen bilimlerinden müzeden yararlanabilir. Bilim insanları var, hastaneler, astronomi alanında yapılmış çok çalışma var. Onlardan kalmış birçok eser de var. Biz derste ancak resimlerini gösterebiliyoruz.”* demiştir. İngilizce derslerinde de müzelerden yararlanılabileceğini ifade eden İngilizce-2 ise konu hakkında düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“İngilizce dersinde müzelerden yararlanabiliriz. İngilizce dili müzelerde de geçerli evrensel bir dil olduğu için İngilizce’nin önemi artıyor. Dil eğitimimiz var ise ilk elden eserlerle ilgili bilgileri öğrenebiliriz. Dersin öğretimi ile ilgili ise müzelere gidilip basit seviyede eserlerle ilgili konuşmalar yapılabilir.”

Tablo 7’de katılımcıların %77’si müzede ders yapmadığını ifade ederken buna karşın Tablo 8’de ise katılımcıların %77’si derslerinde müzelerden yararlanılabileceğini düşünmektedirler. Katılımcıların müzede eğitimin ortaokul düzeyinde yapılabileceği derslere ilişkin görüşleri Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9.

Katılımcıların ortaokul düzeyinde müzede eğitimin hangi dersler kapsamında yapılabileceğine ilişkin bulgular

Katılımcılar	Dersler
Beden Eğitimi ve Spor-1	Sosyal Bilgiler, Teknoloji ve Tasarım, Görsel Sanatlar, Müzik
Beden Eğitimi ve Spor-2	Sosyal Bilgiler, Türkçe
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım-1	Sosyal Bilgiler, Türkçe
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım-2	Sosyal Bilgiler, Türkçe, Halk Kültürü
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi-1	Sosyal Bil., Din Kült. ve Ahlak Bil., İngilizce, Görsel Sanat., Müzik
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi-2	Sosyal Bilgiler, Türkçe, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
Fen Bilimleri-1	Sosyal Bilgiler, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Fen Bilimleri

Fen Bilimleri-2	Sosyal Bil., T.C. İnkılâp Tar. ve Atatürkçülük, Fen Bil., Müzik, Türkçe, Mat.
Görsel Sanatlar-1	Sosyal Bilgiler, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlak Bil.
Görsel Sanatlar-2	Görsel Sanatlar, Sosyal Bilgiler, Müzik, Fen Bilimleri
İngilizce-1	Sosyal Bilgiler, Görsel Sanatlar, Teknoloji ve Tasarım
İngilizce-2	Sosyal Bilgiler, Görsel Sanatlar, Müzik
Matematik-1	Sosyal Bilgiler, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük
Matematik-2	Sosyal Bilgiler, Görsel Sanatlar, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Fen Bil.
Müzik-1	Sosyal Bilgiler, Türkçe, Teknoloji ve Tasarım
Müzik-2	Tüm dersler
Sosyal Bilgiler-1	Sosyal Bil., Türkçe, T.C. İnkılâp Tar. ve Atatürkçülük, Din Kült. ve Ahlak Bil.
Sosyal Bilgiler-2	Sosyal Bilgiler, Türkçe, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
Teknoloji ve Tasarım-1	Sosyal Bilgiler, Teknoloji ve Tasarım, Fen Bilimleri
Teknoloji ve Tasarım-2	Sosyal Bil., T.C. İnkılâp Tar. ve Atatürkçülük, Din Kült. ve Ahlak Bil., Fen Bil.
Türkçe-1	Sosyal Bilgiler, Görsel Sanatlar, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
Türkçe-2	Sosyal Bil., T.C. İnkılâp Tar. ve Atatürkçülük, Din Kült. ve Ahlak Bil., Fen Bil.

Katılımcıların müzelerden hangi derslerden yararlanılabileceğine ilişkin görüşleri Tablo 9'daki gibidir. Katılımcıların müzelerden yararlanılabileceğini düşündükleri ve en fazla ifade ettikleri dersler ise Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10.

En çok ifade edilen dersler

Dersler	n	%
Sosyal Bilgiler	22	100
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	9	41
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	8	36
Fen Bilimleri	8	36
Görsel Sanatlar	8	36
Türkçe	7	32
Teknoloji ve Tasarım	5	23
Müzik	5	23
İngilizce	2	9
Matematik	2	9
Beden Eğitimi ve Spor	1	5
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım	1	5
Tüm dersler	1	5

Tablo 10'a göre katılımcıların tamamı ortaokul düzeyinde müzelerden yararlanılabilecek başlıca dersin Sosyal Bilgiler olduğu görülmektedir. Müzelerden yararlanılabilecek diğer dersler ise sırayla Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Fen Bilimleri, Görsel Sanatlar ve Türkçe'dir. Katılımcıların öğrencilerin mutlaka ziyaret etmesi gerektiğini düşündükleri müze / tarihi mekanlara ilişkin bulgular Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11.

Katılımcıların öğrencilerin mutlaka ziyaret etmesi gerektiğini düşündükleri müze / tarihi mekânlara ilişkin bulgular

Katılımcılar	Müze / Tarihi Mekânlar		
	1.	2.	3.
Beden Eğitimi ve Spor - 1	Anadolu Medeniyetler Mz.	Ayasofya Müzesi	Topkapı Sarayı Müzesi
Beden Eğitimi ve Spor - 2	Topkapı Müzesi	Kayseri Millî Mücadele Müzesi	Selçuklu Müzesi
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım-1	Çanakkale Şehitliği Gelibolu Yarımadası	Bandırma Gemi Müzesi	Göreme Açık Hava Müzesi

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım-2	Çanakkale Şehitliği Gelibolu Yarımadası	Topkapı	Trabzon Atatürk Evi
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi - 1	Göbekli Tepe Ören Yeri	Şanlıurfa Etnografya Müzesi	Topkapı Sarayı Müzesi
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi - 2	Ayasofya Müzesi	Topkapı Sarayı Müzesi	Hierapolis Ören Yeri
Fen Bilimleri-1	Topkapı Sarayı Müzesi	Efes Ören Yeri	İshak Paşa Sarayı
Fen Bilimleri-2	Ayasofya Müzesi	Kayseri Atatürk Evi	Gevher Nesibe Darüşşifası
Görsel Sanatlar-1	Truva Ören Yeri	Efes Ören Yeri	Camiler
Görsel Sanatlar-2	Zeugma Mozaik Müz.	Sümela Manastırı	Efes Ören Yeri
İngilizce-1	Anıtkabir	Dolmabahçe Sarayı	Yıldız Sarayı
İngilizce-2	Topkapı Sarayı Müzesi	Yerebatan Sarnıcı	Zeugma Mozaik Müzesi
Matematik-1	Topkapı Sarayı Müzesi	Mevlâna Müzesi	Göreme Açık Hava Müzesi
Matematik-2	Çanakkale Şehitliği Gelibolu Yarımadası	Ali Nesin Matematik Köyü	Selçuklu Uygarlığı Müzesi
Müzik-1	Topkapı Sarayı Müzesi	Dolmabahçe Sarayı	Ayasofya Müzesi
Müzik-2	Dolmabahçe Sarayı	Ayasofya	Topkapı Sarayı Müzesi
Sosyal Bilgiler-1	Topkapı Sarayı Müzesi	Kayseri Arkeoloji Müzesi	Kayseri Millî Mücadele Müzesi
Sosyal Bilgiler-2	Çanakkale Şehitliği Gelibolu Yarımadası	Göreme Açık Hava Müzesi	Sümela Manastırı
Teknoloji ve Tasarım-1	Çanakkale Şehitliği Gelibolu Yarımadası	Topkapı Sarayı Müzesi	Kayseri Millî Mücadele Müzesi
Teknoloji ve Tasarım-2	Anadolu Medeniyetler Mz.	Mevlâna Müzesi	Kurşunlu Cami
Türkçe-1	Topkapı Sarayı Müzesi	Sahabiye Medresesi	Karatay Hanı
Türkçe-2	Göreme Açık Hava Müzesi	Gevher Nesibe Darüşşifası	Adana Sinema Müzesi

Katılımcıların öğrencilerin mutlaka ziyaret etmesi gerektiğini düşündükleri müze ve tarihi mekânlar Tablo 10'da verilmiştir. Öğretmenlerin en çok dile getirdikleri müze ve tarihi mekânlar ise Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 12.

En çok ifade edilen müze ve tarihi mekânlara ilişkin bulgular

Müze / Tarihi Mekanlar	n	%
Anıtkabir	18	81
Topkapı Sarayı Müzesi	13	59
Ayasofya Müzesi	5	23
Çanakkale Şehitliği Gelibolu Yarımadası	5	23
Göreme Açık Hava Müzesi	4	18
Dolmabahçe Sarayı	3	14
Kayseri Millî Mücadele Müzesi	3	14
Efes Ören Yeri	3	14
Sümela Manastırı	2	9
Selçuklu Uygarlığı Müzesi	2	9
Zeugma Mozaik Müzesi	2	9
Anadolu Medeniyetler Müzesi	2	9
Adana Sinema Müzesi	1	5
Ali Nesin Matematik Köyü	1	5
Anıtkabir	1	5
Göbekli Tepe Ören Yeri	1	5
Hierapolis Ören Yeri	1	5
İshak Paşa Sarayı	1	5
Karatay Hanı	1	5
Kayseri Arkeoloji Müzesi	1	5
Kayseri Atatürk Evi	1	5
Kurşunlu Cami	1	5
Sahabiye Medresesi	1	5

Sultan Ahmet Camii	1	5
Şanlıurfa Arkeoloji ve Haleplibahçe Mozaik Müzesi	1	5
Trabzon Atatürk Evi	1	5
Yerebatan Sarnıcı	1	5
Yıldız Sarayı	1	5

Öğretmenlerin öğrencilerin mutlaka ziyaret etmesi gerektiğini düşündüğü müze ve tarihi mekânlar sırasıyla Anıtkabir, Topkapı Sarayı Müzesi, Ayasofya Müzesi, Çanakkale Şehitliği Gelibolu Yarımadası, Göreme Açık Hava Müzesi şeklindedir. Bunlara ek olarak katılımcılar Dolmabahçe Sarayı, Kayseri Millî Mücadele Müzesi, Efes Ören Yeri, Sümela Manastırı, Selçuklu Uygarlığı Müzesi, Zeugma Mozaik Müzesi ve Anadolu Medeniyetler Müzesi'nin de öğrenciler tarafından ziyaret edilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Ortaokul düzeyinde 11 farklı branştan 22 katılımcının müze, tarihi mekân ve müze eğitimine ilişkin düşüncelerini tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırmadan elde edilen sonuçlar alanyazından hareketle aşağıda yer verilmiştir.

Araştırma sonucunda katılımcıların müzeyi daha çok tarihi eserlerin sergilendiği ve geçmişin günümüze aktarıldığı yer şeklinde tanımladıkları; tarihi mekânı ise geçmişe ait yapı, eser, geçmişin ya da tarihin sergilendiği, anlatıldığı yerler veya geçmişte insanların yaşadığı yerler olarak tanımladıkları belirlenmiştir. Uluslararası Müzeler Konseyi'nin (International Council of Museums-ICOM) tanımına göre müze, *"toplumun ve onun gelişiminin hizmetinde, kamuya açık, eğitim, çalışma ve haz amacıyla insanlığın ve etrafındakilerin somut ve soyut mirasını toplayan, muhafaza eden, araştıran, ileten ve sergileyen, kâr amacı gütmeyen kalıcı bir kuruluştur."* (ICOM, 2007) olarak tanımlanmıştır. Katılımcıların müzenin birçok işlevi olmasına rağmen daha çok sergileme işlevine vurgu yapmaları müzeye ilişkin bilgilerinin temel düzeyde olduğu, göstermektedir. Tosun (2015) sınıf öğretmenleriyle yaptığı çalışmada katılımcıların müzeleri dört tarafı duvarlarla çevrili, eserlerin cam fanusların dışından seyredilebildiği, eserlere dokunmanın mümkün olmadığı yerler olarak ele aldıklarını tespit etmiştir. Tarihi mekânların ise katılımcılar tarafından daha çok tarihi yapı ve eserlerle özdeşleştirildiği belirlenmiştir. Nitekim katılımcıların tarihi mekân denilince akıllarına öncelikle ören yerleri (antik kent) daha sonra ise kale, cami, tarihi konak, saray, medrese, han / kervansaray gibi yapıların gelmesi bu durumu destekler niteliktedir. Öner (2015) de Sosyal Bilgiler öğretmenleriyle yaptığı çalışmada katılımcıların tarihi mekân algılarının camiler, müzeler, kervansaraylar, ören yerleri ve antik kentler ve saraylar olduğunu tespit etmiştir.

Katılımcıların görev yaptıkları il olan Kayseri ve çevresindeki müze ve tarihi mekânlara yönelik farkındalıklarının daha çok Kayseri merkezinde yer alan Gevher Nesibe Darüşşifası (Selçuklu Uygarlığı Müzesi), Kayseri Kalesi, Hunat Camii, Kültepe Kaniş Karum, Millî Mücadele Müzesi, Arkeoloji Müzesi, Atatürk Evi ve Etnografya Müzesi (Güpgüpoğlu Konağı) ile sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların diğer ilçelerdeki yapıtların yanı sıra merkez ilçede yer alan birçok tarihi yapıyı da ifade etmemiş ya da az ifade etmiş olması Kayseri'deki müze ve tarihi mekânlara yönelik farkındalıklarının yeteri düzeyde olmadığını göstermektedir. 22 katılımcının Kayseri'de 139 müze veya tarihi mekânı ifade etmiş, ifade edilen müze ve tarihi mekânların 122'sinin ise ziyaret edildiği belirlenmiştir. Katılımcıların daha çok Kayseri'deki müze ve tarihi mekânlara yönelik farkındalıklarının ziyaret ettikleri yerlerle paralel oldukları söylenebilir. Taşcan (2011) Bitlis'te öğretmenlerle yaptığı çalışmada da katılımcıların il merkezi ve Ahlat'taki tarihi mekanlar hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları ancak Tatvan ilçesindeki tarihi mekanlar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Öner (2015) de farklı illerde görev yapan öğretmenlerle yaptığı çalışmada katılımcıların görev yaptıkları illerde okul dışı tarih öğretimi unsurlarına ilişkin farkındalıklarının yeteri düzeyde olmadığını ifade etmiştir. Aktın, Karakuş ve

Sağlam (2013) ise öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada katılımcıların Sinop'taki tarihi ve kültürel eserler hakkında bilgi ve farkındalık noktasında kendilerini yeterli görmedikleri ve Sinop'taki tarihi mekânlara ve eserlere ilişkin ortalama düzeyde bir bilgi sahibi olduklarını tespit etmiştir.

Araştırmada yer alan 22 katılımcının 17'si daha önce kendi dersleri kapsamında müzede ders gerçekleştirmediğini ifade ederken, yalnızca 5'inin gerçekleştirdiği belirlenmiştir. Katılımcıların müzede eğitim gerçekleştirmediklerini belirtirken öte yandan 17 katılımcı da kendi dersleri bağlamında müzede eğitim gerçekleştirilebileceğini düşündükleri tespit edilmiştir. Bu bağlamda katılımcılar daha önce müzede eğitim gerçekleştirmese de dersleri kapsamında müzede eğitim gerçekleştirilebileceğini düşündükleri belirlenmiştir. Araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmeni iki katılımcı derslerinde yararlandıkları, iki Bilişim Teknolojileri ve Yazılım öğretmeninin ise dersleri kapsamında müzelerden yararlanılamayacağını ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin müze ve tarihi mekânlardan derslerinde yararlanması ders içeriği ve ilgi alanlarıyla ilişkilendirilebilir. Nitekim Dinç, Erdil ve Keçe (2011) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada tarihi ve kültürel eserler hakkındaki ilgi düzeyi en yüksek olan öğrencilerin Tarih ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümleri öğrencilerinin olduğunu tespit etmişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmenleri de Sosyal Bilgiler'in sınıf dışı öğrenmeye uygun uygunluğunun farkındadırlar (Çengelci, 2013). Demir (2015) sosyal bilgiler öğretmenleriyle yaptığı çalışmada katılımcıların %40'ının daha önce öğrencileriyle müzede hiç ders gerçekleştirmedikleri sonucuna ulaşmıştır. Taşcan (2011) ise tarih ve sosyal bilgiler öğretmenleriyle yaptığı çalışmada katılımcıların ders kapsamında tarihi mekân ziyaretlerinin bilgileri kalıcı hale getireceğini, tarih öğretimine katkı sağlayacağı konusunda hemfikir olduklarını ancak ders kapsamında tarihi mekân ziyaretleri yapılamadığını tespit etmiştir. Öner (2015) de çalışmada katılımcı olarak yer alan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yarıya yakınının okul dışı faaliyetlerden yeterince yararlanmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Katılımcıların müzede eğitim yapılabileceğini düşündükleri derslerin başında Sosyal Bilgiler gelmektedir. Sosyal Bilgiler dersinin yanı sıra katılımcıların Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Fen Bilimleri, Görsel Sanatlar ve Türkçe derslerinde de müzelerden yararlanılabileceğini düşündükleri tespit edilmiştir. Katılımcıların Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerini müze ve tarihi mekânlarla ilişkilendirmeleri konu bağlamında, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini ise yapı (camii vb.) yapılar bağlamında ilişkilendirdikleri söylenebilir. Güleç ve Alkış (2003) çalışmada öğretmenlerin, müzelerde ders yapma nedenlerini açıklarken daha çok ünite konularıyla ilgili olduğunda bu gezilerin gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla araştırmada bazı katılımcıların ifade ettiği gibi müze ziyaretleri için ders konusu ile ilgili olması gerekmektedir.

Araştırmada yer alan öğretmenler öğrencilerin mutlaka ziyaret etmesi gerektiğini düşündükleri müze ve tarihi mekânların başında Anıtkabir onu takiben ise Topkapı Sarayı Müzesi, Ayasofya Müzesi, Çanakkale Şehitliği Gelibolu Yarımadası geldiği belirlenmiştir. Avcı ve Öner (2015) de Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin mutlaka görmelerini istedikleri tarihi mekânın *Çanakkale Şehitliği ve Gelibolu Yarımadası* olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırma sonuçlarından hareketle Millî Eğitim Bakanlığı'nın "Müze Eğitimi Sertifika Programı"nın kapsamını farklı branşları da içerecek şekilde genişletilmesi ve farklı branşlar kapsamında müze eğitiminin nasıl gerçekleştirilebileceğine ilişkin her derse özgü örnek ders planları geliştirilerek öğretmenlerin kullanımına sunulması önerilebilir. Ayrıca farklı illerde göreve yeni başlayan öğretmenler için İl ve İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri tarafından il ve çevresine ilişkin doğal, kültürel ve tarihi mekanlara ilişkin bir oryantasyon gezisi düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Aktın, K., Karakuş, H. & Sağlam, H. (2013). Sinop üniversitesi öğretmen adaylarının Sinop iline ait tarihi ve kültürel eserler hakkındaki ilgi ve farkındalık düzeyleri. *The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS)*. 6(7), 37-59.
- Ata, B. (2002). Müzelerle ve tarihî mekânlarla tarih öğretimi: tarih öğretmenlerinin “müze eğitime” ilişkin görüşleri, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Avcı, C. ve Öner, G. (2015). Tarihi mekânlar ile sosyal bilgiler öğretimi: sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüş ve önerileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(USBES Özel Sayısı I), 108-133.
- CRHP (Canadian Register of Historic Places). (2006). Canadian register of historic places writing statements of significance. <http://www.historicplaces.ca/media/5422/sosguideen.pdf> adresinden 20.10.2019 tarihinde alınmıştır.
- Çengelci, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sınıf dışı öğrenmeye ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1823-1841.
- Çulha Özbaş, B. (2015). Okul dışı sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel alanlar, Ed. Ahmet Şimşek ve Selahattin Kaymakçı, *Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s.205-224). Ankara: Pegem Akademi
- Demir, A. (2015). Sosyal bilgiler öğretim programında müze eğitimiyle ilişkilendirilen kazanımların gerçekleştirilmesine yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin yaklaşımları (Tokat ili örneği), *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Dinç, E., Erdil, M. & Keçe, M. (2011). Uşak Üniversitesi öğrencilerinin tarihi ve kültürel eserler hakkındaki ilgi ve farkındalıklarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 267-285.
- Güleç, S. ve Alkış, S. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişimsel boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 63-78.
- Hooper-Greenhill, E. (1999). *Müze ve galeri eğitimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları
- ICOM. (2007). Museum definition. <http://icom.museum/the-vision/museum-definition/> adresinden 19.10.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Karadeniz, C. ve Okvuran, A. (2014). Müzede bir gece: Ankara Üniversitesi öğrencileri ile Çorum Arkeoloji Müzesi'nde müze eğitimi, *İlköğretim Online*, 13(3), 865-879.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber, S. Turan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayıncılık
- Öner, G. (2015). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı tarih öğretimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Türk Tarih Eğitimi Dergisi*, 4(1), 89-121.
- Özmen, S. S. (2018). Müze eğitiminin gelişimi. *Humanitas*, 6(11), s.301-324.
- Öztürk, M. (2014). Mekân algılama becerisi, Ed. Mustafa Safran, *Tarih Nasıl Öğretilir?* içinde (s.104-115). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi
- Taşcan, O. (2011). Tarih öğretiminde mekân kullanımı ve öğretmen görüşleri (Bitlis ili örneği), *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Tosun, B. H. (2015). Hayat bilgisi dersinde gerçekleştirilen müze uygulamaları, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık